

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Mes - dabartistai. Nors...

2012-06-08

ŽURNALAS: LITERATŪRA IR MENAS

TEMA: Jaunimas

AUTORIUS: Marijus Širvinskas

DATA: 2012-06

Mes - dabartistai. Nors...

Marijus Širvinskas

TADAS KRIŠČIŪNAS užsimena apie jo bendraamžiams kartais būdingą nepastovumą, klaidžiojimą ir blaškymąsi. Kuklus, filosofiją ir matematiką Oksforde taikantis studijuoti aštuoniolikmetis turi ką pasakyti, tačiau kaip rimtas mąstytojas kaskart pats suabejoja savo teiginiais, atsargiai renkasi žodžius ir apmąsto kiekvienos išstartos minties prasmę.

Gegužės mėnesį dvidešimtojoje tarptautinėje mokinių filosofijos olimpiadoje auksą laimėjusį Vilniaus licejaus abiturientą kalbino MARIJUS ŠIRVINSKAS.

Prieš mūsų pokalbį internete kaipsyk perskaičiau, kad Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius melsis, jog protingi žmonės neitų į dabartinės pasaulinės megažvaigždės L. G. (atlikėjos pseudonimas redakcijai žinomas) koncertą Lietuvoje. Ar pats eisi?

Na, ne... Esu girdėjęs vieną kitą jos dainą, bet man nepatinka. Neturiu ir draugų, kurie atvirai džiūgautų, kad ji atvažiuoja į Lietuvą. Man šios dainininkės muzikos klipai atrodo kaip didelis jovalas, bet gal čia ir yra prasmė? Gal visas tas jos jovalas sąmoningai parodijuoja save patį?

Atsimenu, paauglystėje intensyviai klausiau amerikietiško repo, kol pradėjau suprasti dainų tekstus: pinigai, keksės, automobiliai... Ar jaunuoliai pakankamai įsigilina į tai, ką jiems siūlo šiuolaikinė kultūra?

Manau, dažnai neišigilina. Jeigu nesupranta teksto, tai nepriima ir pranešimo. Dažnai anglų kalbos žinios būna per menkos prasmei suvokti, bet žmonės klauso dainų todėl, kad visi jų klauso.

Pats mėgstu džiazą ir 7-ojo dešimtmečio roką, „Pink Floyd“. Jeigu nesuprantu kai kurių

žodžių, susirandu juos internete. Bet štai islandai „Sigur Rós“ apskritai dainuoja išgalvota kalba... Daugumai turbūt užtenka ritmo ir nuotaikos.

Tavo bendraamžiai veikiau klaidžioja kultūrinėje, informacinėje terpėje ar įvaldę išmaniąsias technologijas patys yra išmanūs ir nuovokūs?

Vieni klaidžioja, kiti yra nuovokūs. Natūralu manyti, kad didžioji dauguma vis dėlto klaidžioja, bet tai yra tik vyraujanti nuomonė, paremta nuojauta. Iš tiesų dažnas puikiai moka naudotis *iPadais* ir *iPodais*, tik klausimas, ar šie apskritai reikalingi.

Simas Čelutka, 2008 m. baigęs licėjų ir dabar studijuojantis filosofiją, kalba apie jaunimo akropolizaciją.

Tiesą sakant, tarp mano draugų vaikščiojimas po parduotuves nėra labai nepopuliarus, ypač dėl to, kad mokykla įsikūrusi tarp „Ozo“ ir „Akropolio“. Po pamokų mes kartais ten nueiname pavalgyti, bet į šias vietas žvelgiame su lengva ironija. Manau, leisti laisvalaikį „Akropolyje“ nėra labai malonu – tai triukšminga ir varginanti erdvė, ir aš nepažįstu žmonių, kurie nuoširdžiai mėgtų ten būti.

Važiudamas autobusu matau, kad prie „Akropolio“ visuomet įlipa ir išlipa daugiau žmonių, tik nežinau, kuri jų dalis prekybos centrą tikrai laiko šaunia laisvalaikio praleidimo vieta. Tikriausiai akropolizuojasi tie, kurie užkimba ant šio jauko ir neranda alternatyvų.

Bet ir pačiuose prekybos centruose apstu alternatyvų: ten nuolat vyksta koncertai, rengiamos parodos.

Negaliu to vertinti visiškai teigiamai, nes yra ir kitų vietų, nesusijusių su pirkimu ir pardavimu, kuriose galima kažką eksponuoti ar koncertuoti.

Gal tai kaip tik padeda aukštesniam vartojimo objektui – menui – būti lengviau pastebėtam plačiosios visuomenės?

Yra ir kitų būdų būti pastebėtam. Štai britų grafitininkas Banksy's viešose vietose paišo grafičius su socialinės kritikos žinute. Jis sukūrė ir dokumentinį filmą „Exit Through the Gift Shop“ apie Mr. Brainwashu pasivadinusį artistą ir jo kuriamą meną. Tas menas – tai ryški parodija; Mr. Brainwashas dažniausiai tiesiog kopijuoja kitus menininkus arba naudoja senas idėjas. Nepaisant to, jo menas tapo populiarus. Tokios parodijos populiarėjimą galbūt lemia menas, kuris randasi ne iš vidinio polėkio, o dėl išorinio poreikio, pavyzdžiui, pagal prekybos centro užsakymą.

Petras Rakštikas. „Augalas“.

Ar nėra taip, kad jau po Marcelio Duchamp'o mums, nemenotyrininkams, sunku susigaudyti, kur čia yra tikras menas, o kur parodija, reprodukcija? Grįžtame prie jau aptarto jaunuomenės, nerandančios tvirtų orientyrų, vertybinio „klaidžiojimo“.

Taip, aš irgi bijau, kad čia šneku tiesiog nesąmones. Bent jau mano draugai dažnai galvoja panašiai – tai vienintelis mano turimas tikrumo šaltinis. Tos pačios mūsų minėtos dainininkės veikla yra skirta tik šokiruoti ir pelnui gauti.

Feisbuke mačiau, kad į mėgstamiausiųjų sąrašą esi įtraukęs filosofą Arvydą Šliogerį. Dabar tarp jaunųjų filosofų yra gero tono ženklas profesorių demaskuoti ar net pajuokti.

Pats esu skaitęs tik dvi jo knygas „Melancholijos archipelagai“ ir „Bulvės metafizika“, kuriose radau sąsajų su savimi – per gamtą ir lietuviškumą jo paties patirtį susiejau su savo giminės ir artimųjų patirtimi. Vis dėlto aš taip pat A. Šliogerį priimu ne be išlygų.

Osle „auksinę“ esė rašei pagal senovės graikų filosofo Seksto Empiriko citatą. Apie ką buvo citata?

Citatoje kalbama apie perskyrą tarp patyrimo ir tam tikrų dalykų, kurie išeina iš patyrimo. Tarkim, mes galime jausti medaus saldumą ir lipnumą, bet kas mums pasako, kad medus egzistuoja kaip objektas – kas mums apskritai laiduoja realybės buvimą?

Komentuodamas šią mintį iš esmės rėmiausi analitine filosofija, pirmiausia Hilary'o Putnamo esė „Smegenys stiklainyje“, kurioje jis kritikuoja simuliuojamos, netikros patirties galimybę.

Sieki mokytis Oksforde. Ar neatrodo, kad Lietuvoje tokių žmonių paprasčiausiai nereikia?

Mokytis užsienyje dabar yra populiaru, o tie, kurie išvažiuoja į gerus universitetus, turbūt kada nors vis tiek sugrįš, ir tuomet šalyje reikalai gali keistis. Jeigu sugrįš

kritinė masė užsienyje gerus universitetus baigusių žmonių, ką nors nuveikti vis tiek pavyks.

Ką galėtumei pats nuveikti?

Nežinau, tiek toli į ateitį dar neplanuoju. Viskas priklauso nuo aplinkybių.

Ar tikrai nuo aplinkybių, gal kaip tik nuo tavęs?

Nuo manęs, bet ir nuo kitų, vadinasi, nuo aplinkybių. Apskritai vengiu apie tai kalbėti, nes nesijaučiu kompetentingas, ir kol kas man labiausiai rūpi mokykla. Šiaip neturiu didelių planų ir kartais jaučiuosi tiesiog plaukiantis pasroviui ir per daug į ateitį nežiūrintis...

Tai gal ir pats esi tas dabartistas? Gal dabartizmą būtų galima pavadinti tavo kartos bruožu?

Dauguma mano pažįstamų turi planų, o aš tarp jų esu veikiau išimtis nei taisyklė. Vis dėlto mano bendraamžiai tikriausiai turi tam tikrą *dabartizmo* požymį. Štai pavyzdys: neseniai abiturientai šventė paskutinį skambutį, mūsų klasė nuvažiavo į restoraną. Jame pasėdėjus valandą dvi, dalis draugų pakilo ieškoti kitos vietos, nes ši atsibodo. Jie buvo mano artimiausi pažįstami, tad prie atsiskyrėlių prisijungiau ir aš, nors, mano galva, restorane kaip tik buvo pradėję darytis jauku.

Su šiuo reiškiniu – blaškymusi nuo vienos vietos prie kitos – susiduriu ne pirmą kartą. Matyt, tai ir yra *dabartizmas* – naujų potyrių troškulys.

Kažin, kiek tai persiduoda bendravimui, santykiams? Juk tempai dabar didesni nei seniau?

Kiek pastebiu tarp savo pažįstamų, gal ir taip – tempai yra didesni... Karjera dažnai yra aukščiau nei siekis prisirišti prie žmonių. Bendraujama tik karjeros „stotelėse“: mokykloje, universitete, olimpiadose, tačiau pačios stotelės keičiamos nepaisant užsimezgusių draugysčių. Tai turbūt būdinga ir tavo, ir mano tėvų kartoms – ne vien manajai.